

Accommodaties voor het bewegingsonderwijs

Perspectief van basisscholen en gemeenten

Nynke Popken & Dagmar Derikx

Veel scholen ervaren een tekort aan accommodaties voor het bewegingsonderwijs. In deze factsheet beschrijven we de perspectieven van zowel gemeenten als schoolleiders, de twee belangrijkste stakeholders: hoe ervaren scholen en gemeenten het accommodatietekort en wat doen gemeenten om dit op te lossen?

Vanaf schooljaar 2023/2024 zijn scholen in het primair onderwijs wettelijk verplicht om alle groepen wekelijks 90 minuten bewegingsonderwijs aan te bieden. Verzorgd door een bevoegde leerkracht.¹ Uit eerdere onderzoeken blijkt dat (nog) niet alle scholen voldoen aan deze wet.^{2,3,4}

Een tekort aan accommodaties is een van de redenen die scholen hiervoor noemen.^{2,3,4} Volgens de huisvestingsplicht voor het primair onderwijs zijn gemeenten er verantwoordelijk voor om geschikte accommodaties voor de lessen bewegingsonderwijs aan te bieden.⁵ Maar het is nog onduidelijk hoe gemeenten hun rol hierbij ervaren en invullen.

Neem voor meer informatie contact op met [Dagmar Derikx](#).

We hebben in 2025 twee online vragenlijsten uitgezet:

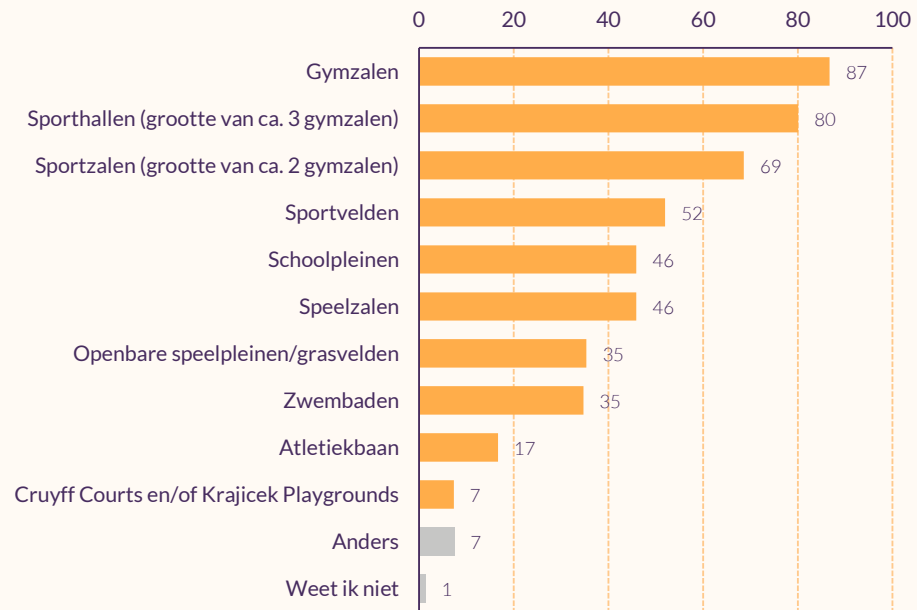
1. Onder schoolleiders over sport en bewegen op basisscholen

2. Onder gemeenteambtenaren over de organisatie van (sport)accommodaties voor het bewegingsonderwijs binnen hun gemeente

Beheer accommodaties voor bewegingsonderwijs

Figuur 1
Aandeel gemeenten dat ten minste één accommodatie voor het bewegingsonderwijs beheert, naar type accommodatie
(in procenten, n=162, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, vragenlijst VSG-panel, 2025.

Voornameijk grote gemeenten beheerders

Een ruime meerderheid van de gemeenten beheert ten minste één gymzaal (87%), sporthal (80%) of sportzaal (69%; figuur 1). In grote gemeenten (meer dan 75.000 inwoners) is er significant vaker sprake van gemeentelijk beheer van één of meer gymzalen (94%), sportzalen (97%), sporthallen (87%) en sportvelden (64%) dan in kleine gemeenten (minder dan 25.000 inwoners; resp. 41%, 73%, 43% en 37%).

Mogelijke verklaringen hiervoor zijn dat niet alle soorten accommodaties in kleine gemeenten aanwezig zijn. Of dat de accommodatie onderdeel is van bijvoorbeeld een dorps huis dat de gemeente niet beheert.

Gebruik accommodaties door scholen

Sporthallen en sportzalen vaak verder weg

Ondanks het feit dat veel gemeenten sporthallen en sportzalen beheren, maakt slechts een klein deel van de scholen hier structureel gebruik van (resp. 18% en 32%).⁴

De realisatie van sporthallen en -zalen is duur. Hierdoor zijn er per gemeente minder sporthallen en -zalen beschikbaar en wordt het bewegingsonderwijs soms op één locatie geclusterd. Dit betekent dat een deel van de leerlingen verder moet reizen. Scholen ervaren de afstand tot een accommodatie vaak als belemmerend (24%).⁴

Gymzalen vaak dichterbij

Gymzalen zijn kleiner en goedkoper te bouwen, en komen daardoor vaker voor. De spreiding van gymzalen is hierdoor beter en sluit aan op de behoefte van scholen: leerlingen hoeven minder ver te reizen, waardoor er meer lestijd overblijft. Dit is een mogelijke verklaring voor het hoge percentage scholen (66%) dat gebruik maakt van gymzalen.⁴

Huisvestingsplicht voor het primair onderwijs

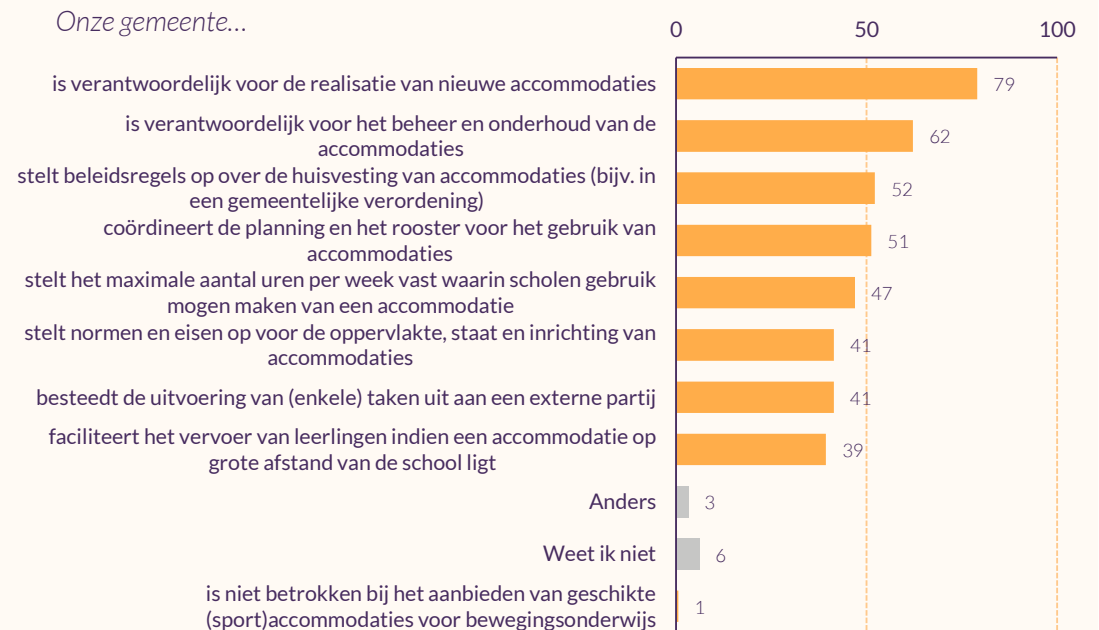
Gemeentelijke verordening is wettelijke verplichting

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om in een gemeentelijke verordening vast te leggen hoe zij hun huisvestingsplicht voor het primair onderwijs invullen.⁵ Dat kan op verschillende manieren. Uit data uit 2025 blijkt dat slechts de helft van de gemeenten een gemeentelijke verordening heeft waarin hun invulling van de huisvestingsplicht staat (52%; figuur 2).

Onduidelijkheid over uitbestede taken

Hoewel gemeenten een huisvestingsplicht voor het bewegingsonderwijs hebben, voeren relatief weinig gemeenten deze taken zelf uit (figuur 2). Vier op de tien (41%) besteden taken rondom de invulling van de huisvestingsplicht uit aan externe partijen, zoals sportbedrijven. We beschikken niet over meer details over de inhoud en omvang van deze uitbestede taken.

Figuur 2
Invulling huisvestingsplicht bewegingsonderwijs door gemeenten
(in procenten, n=162, meerdere antwoorden mogelijk)

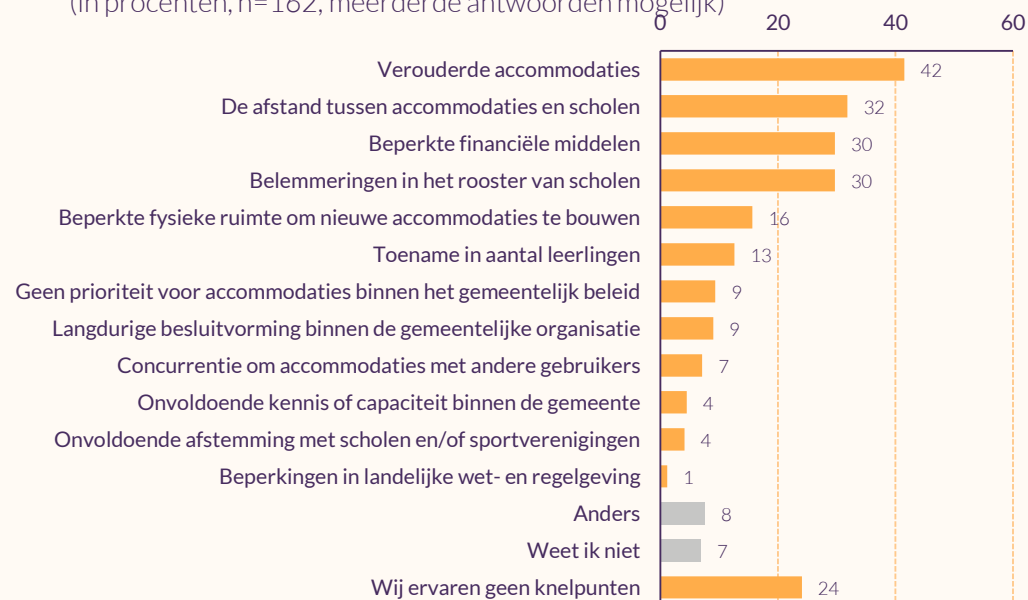

Bron: Mulier Instituut, VSG-panel, 2025.

Ervaren belemmeringen rondom accommodaties

Figuur 3
Door gemeenten ervaren belemmeringen rondom accommodaties voor het bewegingsonderwijs

(in procenten, n=162, meerderde antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, vragenlijst VSG-panel, 2025.

Gemeenten zien veroudering vaker als probleem dan scholen

Drie kwart van de gemeenten (76%) ervaart belemmeringen rondom accommodaties voor het bewegingsonderwijs (figuur 3). Ruim twee op de vijf (42%; figuur 3) geven aan dat veroudering van de accommodaties een probleem is. Achterstallig onderhoud ervaart een vijfde van de scholen (19%)⁴ als een belemmering.

Afstand tot accommodatie vaak belemmering

De afstand tot een accommodatie noemen zowel veel gemeenten als veel scholen als belemmering (resp. 32 en 24%)⁴. Een belangrijke kanttekening is dat gemeenten hun ervaringen baseren op alle scholen waarvoor zij een zorgplicht hebben. Schoolleiders hebben we enkel gevraagd naar hun eigen situatie.

Ervaren accommodatietekort

Gemeenten onderschatten accommodatietekort

Eén op de vijf scholen (19%) ervaart een tekort aan accommodaties als belemmering voor het bewegingsonderwijs.⁴ Maar volgens gemeenten heeft maar 6 procent van de scholen een tekort aan accommodaties (niet in figuur).

Andere interpretatie van 'tekort'

Een mogelijke verklaring voor dit verschil is de interpretatie van 'tekort'. Scholen lijken namelijk een tekort te ervaren wanneer accommodaties niet geschikt zijn. Bijvoorbeeld door een te grote afstand of een te kleine accommodatie. Gemeenten ervaren mogelijk pas een tekort wanneer er geen accommodatie beschikbaar is.

Aanpak belemmeringen door gemeenten

Helft gemeenten zet in op renovatie accommodaties

De gemeenten die belemmeringen ervaren, geven veelal aan dat ze hieraan werken. De meeste (45%) richten zich op het renoveren van bestaande accommodaties (figuur 4). Hiermee pakken gemeenten vooral de belemmeringen aan die zij zelf ervaren.

Een derde verbetert samenwerking

Ruim een derde van de gemeenten (36%) zet in op het verbeteren van de samenwerking met scholen of sportverenigingen. Hierdoor ontstaat mogelijk meer zicht op en meer begrip voor belemmeringen die scholen ervaren.

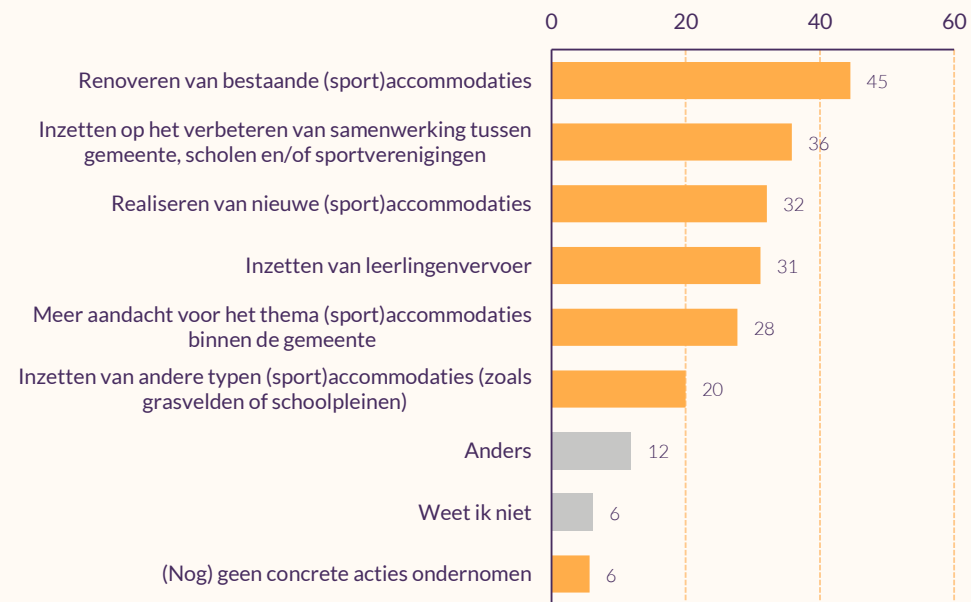
Een derde zet leerlingvervoer in

Drie op de tien gemeenten (31%) zetten leerlingvervoer in om de afstand tussen school en accommodatie te overbruggen. Hoewel dit het gebruik van verder gelegen accommodaties mogelijk maakt, neemt het busvervoer tijd in beslag. Dit ervaren scholen als belemmering.⁴

Figuur 4

Ondernomen acties door gemeenten voor de ervaren belemmeringen

(in procenten, n=112)

Bron: Mulier Instituut, VSG-panel, 2025.

Aanpak door grote en kleine gemeenten

Vooraf grote gemeenten investeren in (nieuwe) accommodaties

Grote gemeenten die belemmeringen ervaren, zetten vaker in op het renoveren van bestaande accommodaties (70%), het realiseren van nieuwe accommodaties (62%) en het inzetten van andere typen accommodaties (40%) dan kleine gemeenten (resp. 33%, 13% en 10%, niet in figuur).

Dit sluit aan bij de ervaren belemmeringen: grote gemeenten ervaren vaker dat accommodaties verouderd zijn (68%) dan kleine gemeenten (31%).

Conclusie

Gemeentelijke verordening vaak niet aanwezig of niet bekend bij gemeenteambtenaren

Gemeenten zijn wettelijk verplicht een gemeentelijke verordening vast te stellen. Daarin moeten ze vastleggen hoe ze invulling geven aan hun huisvestingsplicht voor het primair onderwijs.⁵ Toch geeft de helft van de gemeenten aan dat zij zo'n verordening niet hebben.

Dit betekent dat gemeenten zich niet aan de wettelijke verplichting houden of dat de ambtenaren niet op de hoogte zijn van de gemeentelijke verordening. Hierdoor zijn sommige gemeenteambtenaren mogelijk minder goed op de hoogte van de gemeentelijke verantwoordelijkheden voor accommodaties voor het bewegingsonderwijs.

Vershil in ervaren tekort

Gemeenten en scholen ervaren de beschikbaarheid van accommodaties verschillend: scholen ervaren vaker een tekort dan gemeenten. Zowel gemeenten als scholen ervaren de afstand tot een accommodatie als belemmering bij het gebruik van accommodaties voor het bewegingsonderwijs.

Bij de invoering van de wettelijke verplichting van 90 minuten bewegingsonderwijs zijn subsidieregelingen opgezet om scholen te ondersteunen. Zo konden scholen via de subsidie Impuls en Innovatie Bewegingsonderwijs gebruikmaken van een procesbegeleider om belemmeringen aan te pakken.³ Maar deze subsidie blijkt niet toereikend te zijn geweest om de belemmeringen rondom accommodaties op te lossen.

Vershil in aanbod en behoeften

De meeste gemeenten hebben één of meerdere sportzalen en -hallen in beheer. Maar scholen maken hier minder vaak gebruik van dan van gymzalen. Reden hiervoor is dat gymzalen vaker voorkomen en dus vaak dichterbij de school liggen dan een sportzaal of -hal.

Een deel van de gemeenten probeert aan deze mismatch te werken door de samenwerking met scholen of sportverenigingen te verbeteren. Met als doel het aanbod van accommodaties beter af te stemmen op de behoeften van scholen.

Aanbevelingen

Op basis van de resultaten in deze factsheet doen we drie aanbevelingen voor beleidsmakers op landelijk en gemeentelijk niveau om de vraag naar en het aanbod van accommodaties voor het bewegingsonderwijs in het primair onderwijs beter op elkaar aan te laten sluiten.

Pak belemmeringen in de huidige situatie aan

Zet in op een structurele samenwerking tussen gemeenten en scholen om inzicht te krijgen in de ervaringen met accommodaties. Inventariseer daarbij periodiek de beschikbaarheid en geschiktheid van accommodaties, zodat een gedeeld beeld ontstaat. Vanuit hun huisvestingsplicht ligt de coördinerende rol hiervoor bij gemeenten.

Gebruik deze informatie om gezamenlijke oplossingen te ontwikkelen die aansluiten op de belemmeringen rondom accommodaties voor het bewegingsonderwijs. Zodat alle scholen in de toekomst voldoen aan de verplichte 90 minuten bewegingsonderwijs per week.

De Rijksoverheid kan gemeenten hierbij ondersteunen. Eerder gebeurde dit via de subsidie Impuls en Innovatie. Maar deze bleek niet toereikend om de mismatch in ervaren tekorten en belemmeringen tussen gemeenten en scholen te verkleinen. Daarom is het belangrijk verder te verkennen wat gemeenten nodig hebben om hun rol te vervullen. Bijvoorbeeld betere handhaving van de huisvestingsplicht, handreikingen, monitoring of landelijke kaders.

Zorg voor bekendheid van de wettelijke verplichting

Zorg dat alle gemeenten en gemeentebesturen bekend zijn met de wettelijke verplichting om een gemeentelijke verordening te hebben. Samenwerking of afstemming tussen verschillende afdelingen van de gemeente kan hierbij nuttig zijn. Bijvoorbeeld tussen de afdelingen Sport, Onderwijs en Ruimtelijke Ordening.

Werk samen bij het opstellen van de gemeentelijke verordening

Betrek vertegenwoordigers van de scholen bij het opstellen van de gemeentelijke verordening. Zo neem je ook hun behoeften hierin mee.

Onderzoeksverantwoording

Vragenlijst onder gemeenten

In juni 2025 hebben we vragen voorgelegd aan een panel van sportambtenaren die zich vanuit de gemeente inzetten om sporten en bewegen te faciliteren (het panel van de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG)).

Omdat de huisvestingsplicht voor het primair onderwijs is belegd bij gemeenteamttenaren van de afdeling Onderwijs, hebben we gevraagd de vragen in te laten vullen door iemand van die afdeling. We weten niet of dit overal is gebeurd.

3-meting bewegingsonderwijs in het primair onderwijs

In april en mei 2025 hebben we schoolleiders vragen voorgelegd over sport en bewegen op hun basisschool. 818 schoolleiders hebben deze vragen beantwoord.

Tabel 1
Kenmerken VSG-panel

Kenmerk	VSG-panel
Omvang steekproef (n)	162
Responspercentage (%)	47%
Gemeentegrootte (n)	
○ Kleine gemeenten	48
○ Middelgrote gemeenten	84
○ Grote gemeenten	30

Bron: Mulier Instituut.

Bronnen

1. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2023). *Norm twee (les)uren bewegingsonderwijs vanaf schooljaar 2023-2024* [Brochure] Rijksoverheid.nl.
2. Vrieswijk, S., Westerbroek, M., Wilderink, L., & Singh, A. S. (2024). *Van wet naar werkelijkheid: bewegingsonderwijs op de basisschool*. Mulier Instituut.
3. De Visser, M., Groot, A., Vrieswijk, S., Derikx, D. F. A. A., & Visser, B. (2025). *Evaluatie impuls en innovatie bewegingsonderwijs*. ResearchNed.
4. Derikx, D. F. A. A., Popken, N., & Singh, A. S. (2026). *Bewegingsonderwijs en beweging in het primair onderwijs 2024/2025: 3-meting*. Mulier Instituut.
5. Wet op het primair onderwijs (z.d.). Geraadpleegd op 27 augustus 2025, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0003420/2023-01-01>

Contact

Nynke Popken

n.popken@mulierinstituut.nl

Dagmar Derikx

d.derikx@mulierinstituut.nl